

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1367483/7

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב יצחק הדאיה, הרב משה בצרי

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ניצן יריב)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר אלעד זמיר)

הנדון: סמכות בית הדין הרבני לדון במזונות ילדים

החלטה

בפני ביה"ד ענין קביעת סמכות בנושא מזונות הילדים.

הצדדים נישאו זל"ז כדמו"י בחודש ינואר 2014, ומנישואין אלה נולדו 4 ילדים: י' (ילידת 2015), ע' (ילידת 2016), ל' (ילידת 2018) ות' (ילידת 2020).

בתאריך ה' בתמוז תשפ"ב (4.7.22) תבעה האישה שלום בית ולחלופין גירושין, כשלתביעתה היא כורכת מספר עניינים, ביניהם את נושא מזונות הילדים. האב התבקש להגיב על ענין מזונות הילדים ועל הבקשה לפסיקת מזונות זמניים, אך במקום לקבל תגובה נתבקשנו לסגור את התיק מחוסר סמכות, וזאת בהסתמך על פסיקת בע"מ 7628/17.

לאחר העיון בבקשה, בית הדין דוחה את תגובת האב, וקובע את סמכותו לדון במזונות הילדים, וזאת בהתאם להחלטת בית הדין הרבני הגדול מיום ד' בחשוון תשפ"ב (10.10.21) בתיק מס' 1250217/3.

בסעיף 35-36 להחלטה הנ"ל, כותב בית הדין הרבני הגדול:

"באשר לעצם סמכותו של בית הדין הרבני להידרש ולדון בתביעה למזונות ילדים אשר נכרכה לתביעת הגירושין, עמדתנו היא כי המעיין במדוקדק בפסק הדין בע"מ 7628/17 על דעות הרוב והמיעוט שבו והמסגרת שבה הוא ניתן, יגלה כי אין בו כדי למנוע מבית הדין את סמכותו לדון בתביעה זו. זאת, מכמה סיבות שאותן נפרוס בהרחבה בהמשך דברינו. נראה כי חוות דעתו של כבוד השופט מזוז הנותנת פרשנות מצמצמת להלכת שרגאי, פרשנות המונעת למעשה כל דיון ענייני וכולל במזונות ילדים בבית הדין הרבני במסגרת כריכה, גם כשהדבר נעשה במסגרת 'השבת מזונות' ל"הורה המוציא (או עומד להוציא) יציאות למזונות הילד" (כלשון הלכת שרגאי), היא דעת מיעוט שאליה לא הצטרף כבוד השופט קרא וכל שכן שלא כבוד השופט הנדל. כל שהצטרף השופט קרא אל דעת השופט מזוז בע"מ 7628/17 היה רק באשר למחלוקתו המרכזית בפסק הדין עם השופט הנדל, אם הלכת שרגאי תקיפה ומחייבת כיום, כאשר עמדת השופט קרא הייתה קצרה וממוקדת, בכותבו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"אני מסכים לחוות דעתו המפורטת של חברי השופט מ' מזוז כי לא נס ליחה של הלכת שרגאי המצויה עמנו יוכל שנים, וכי היא התקדים המחייב בפסיקתו של בית משפט זה".

- הא ותו לא.

ומלבד זאת פסק הדין בבע"מ 7628/17 ניתן שלא במסגרת הליך עתירה אל בית המשפט העליון ביושבו כבית משפט גבוה לצדק כנגד פסק דין או החלטה של בית הדין הרבני, בהתאם לסעיף 15(ד) לחוק-יסוד: השפיטה, אלא במסגרת הליך בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. לפיכך פסק הדין בבע"מ 7628/17 מהווה הלכה המחייבת לפי סעיף 20(ב) לחוק-יסוד: השפיטה "כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון", אך לא בית דין דתי שאינו 'בית משפט' לפי הגדרת חוק זה.

בנוסף לכל זאת וכתוספת בלבד לאמור לעיל, נראה כי כבוד השופט מזוז ביטל הלכות קודמות וותיקות של בית המשפט העליון תוך חריגה מהכללים שקבע בית המשפט העליון עצמו בעשותו זאת, כאשר אינו מביא ואינו מתמודד כמצופה עם אותן הלכות ותיקות, וכן סטה מהלכות אלה לא רק שלא במסגרת הרכב מורחב, כנהוג במקרים אלה, אלא בנה מהלך זה על "רוב מקרי בהרכב של שלושה" (בע"פ 2251/90 שיובא להלן).

בהמשך ההחלטה, בית הדין הרבני הגדול מנתח בהרחבה יוצאת דופן את סמכות בית הדין לדון במזונות הילדים, וכן מנתח את הלכת שרגאי, ואת פסיקתם של השופטים מזוז והנדל בבע"מ הנ"ל, תוך הבהרה כי פרשנותו המצמצמת של השופט מזוז, אינה עולה בקנה אחד עם לשון החוק. לאחר שבית הדין הרבני הגדול מנתח את פסיקת השופטים הנדל ומזוז, והצטרפות השופט קרא לדעת השופט מזוז, כותב בית הדין הרבני הגדול (סעיף 95 להחלטה):

"העולה מכך הוא כי בבע"מ 7628/17 נקבע בדעת רוב של השופטים מזוז וקרא כנגד דעתו של השופט הנדל כי הלכת שרגאי היא הלכה מחייבת התקיפה ונכונה גם להיום. אולם ביחס לחידושו הפרשני הנוסף של השופט מזוז בעניין צמצום היקף סמכותו של בית הדין בכריכת מזונות ילדים – הן השופט הנדל שהתנגד לעמדתו ואף לא השופט קרא, לא הצטרפו אליו בכך. על כן, בשורה התחתונה דעתו זו של השופט מזוז לפרשנות החדשה והמצמצמת שהציע, נשארה כדעת מיעוט שרוב שופטי בית המשפט לא פסקו כמותה, ולכן היא אינה חלק מפסק הדין שהתקבל בדעת רוב וכל שכן שלא כ'הלכה מחייבת', גם לא ביחס לבתי המשפט ולא רק ביחס לבית הדין הרבני".

עוד הוסיף בית הדין הגדול (סע' 120-107), שפסיקת בע"מ אינה מחייבת את בית הדין הרבני. פסק הדין בבע"מ 7628/17 היה במסגרת הליך בקשה למתן רשות ערעור לבית המשפט העליון על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, שפסק בערעור על פסק דין בית המשפט לענייני משפחה. בקשת רשות ערעור זו נידונה בפני בית המשפט העליון כבערעור. בהליך זה אם כן, בית המשפט העליון ישב כערכאת ערעור על בית המשפט המחוזי ולא כבית המשפט הגבוה לצדק בעתירה כנגד פסק דין של בית הדין הרבני. הבחנה זו משמעותית ביותר, משום שממנה נובעים היקפו וגבולותיו על פי חוק של תחולת פסק הדין שנתן בית המשפט העליון במסגרת זו, והכפיפות להלכה שנפסקה בו. ובהמשך בסעיף 128 לפסה"ד:

"כפי שביארנו, מסקנתנו היא כי בית הדין הרבני מוסמך לדון במזונות ילדים שנכרכו, על אף פרשנותו המצמצמת של כבוד השופט מזוז, המונעת דיון מלא וכולל במזונות הילדים בכריכה בבית הדין הרבני – וזאת, הן משום שפרשנות מחודשת זו נאמרה כדעת יחיד שאליה לא הצטרפו לא כבוד השופט הנדל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואף לא כבוד השופט קרא; והן משום שמדובר בהליך בע"מ המופנה כלפי בית המשפט ועל פי סעיף 20(א) לחוק-יסוד: השפיטה, מחייב "על בית משפט" ולא בית דין דתי. אלא שבדברינו דלעיל, הוספנו והערנו על עצם הניסיון מצד כבוד השופט מזוז לשנות במסגרת ההליך בבע"מ 7628/17 מהלכה וותיקה ומושרשת של בית המשפט העליון, הקובעת את סמכותו הרחבה של בית הדין לדון בעניינים הנכרכים בתביעת הגירושין ובכללם בתביעת מזונות ילדים. זאת, כשהדבר נעשה על ידו שלא בדרכים שבהם קבע בית המשפט העליון עצמו, בעת שינוי וסטייה מהלכה מעין זו. אנו תקווה כי "ייתן בית המשפט העליון את דעתו לכך בעקבות פסיקה של הערכאות האחרות" – במקרה זה, פסק דיננו זה (רע"א 3749/12 ששון בר-עוז נ' דניאל סטר (2013) הנשיא, כתוארו אז, א' גרוניס פסקה 19).

כאמור, בית הדין הרבני הגדול מוכיח שסעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשיג-1953 ופסיקות בית המשפט העליון לאורך השנים בעניין סעיף זה, קובעים באופן ברור שכל הכרוך לתביעת הגירושין, הינו בסמכות השיפוט הייחודית של בית הדין הרבני, כשהמחוקק אף חוזר ומבהיר פעם נוספת בלשון ברורה את דבריו וכותב: "לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג". "מה יכול להיות יותר ברור מכך!", כותב בית הדין הרבני הגדול.

בית הדין הרבני הגדול מעיר, כפי שגם העיר השופט הנדל, שפסק דין שרגאי למעשה שינה הלכה קודמת של בית המשפט בלא להכריז על כך באופן מפורש וגלוי ובלא לאזכר כנהוג וכנדרש את פסקי הדין הקודמים שאותם הוא מבטל.

בית הדין הרבני הגדול מוסיף ומעיר בצער כי:

"מעבר לנגיסה הקשה בסמכויות בתי הדין הרבניים שביקשה חוות דעתו של השופט מזוז להביא, על ידי מניעת אפשרות כריכת מזונות הילדים לתביעת הגירושין – לדעתנו, בניגוד להוראות החוק ולפסיקות בית המשפט העליון עצמו – הרי שאנו סוברים כי פסק דין זה פוגע בראש ובראשונה בבני הזוג עצמם הבאים להתגרש ומעל לכל בילדיהם. זאת, כאשר לאחר סגירת שאר העניינים הכרוכים בתביעת הגירושין בבית הדין הרבני, ייאלצו ההורים להמשיך ולכתת רגליהם ולהיאבק בבית המשפט לענייני משפחה בהליכים משפטיים נוספים בעניין מזונותיהם. הליכים יקרים ומתישים, השואבים את כספם וכוחותיהם של הצדדים, ולא פעם אף מעצימים ומבעירים מחדש את אש המחלוקת ומעירים את הכעסים האמוציונליים במסגרת התגוששות בהליכים משפטיים נוספים אלה, אחרי שכבר כמעט שכחו בעקבות פסק דין כולל שניתן בבית הדין הרבני בענייני גירושיהם".

על כן, מסכם בית הדין הרבני הגדול בפסק דינו הארוך והיסודי:

"מסקנתנו היא כי בית הדין הרבני מוסמך לדון במזונות ילדים שנכרכו על אף פרשנותו המצמצמת של כבוד השופט מזוז המונעת דיון במזונות הילדים בבתי הדין הרבניים. זאת משום שפרשנות מחודשת זו נאמרה כדעת יחיד אליה לא הצטרפו לא כבוד השופט הנדל ולא כבוד השופט קרא."

לאור האמור לעיל, בית הדין קובע את סמכותו לדון ולפסוק בעניין מזונות הילדים בנדו"ד.

החלטה בעניין המזונות הזמניים תינתן לאחר תום תקופת הארכה שניתנה בתאריך י"ב בתמוז תשפ"ב (11.7.22), דהיינו עד ליום כ"ו בתמוז תשפ"ב (25.7.22) שעה 10.

החלטה זו מותרת בפרסום לאחר השמטת פרטים מזהים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניתן ביום כ"ב בתמוז התשפ"ב (21/07/2022).

הרב משה בצרי

הרב יצחק הדאיה

הרב צבי בן יעקב - אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה